

Aan
Van

Minister van BZK
DGRO/DRB

nota

Aanbieding van plan van aanpak Monitor Werking OW,
plan van aanpak Evaluatie Ow en informeren over
instelling Regeringscommissaris

TER BESLUITVORMING

Nota actief openbaar
Ja

Onze referentie
2023-0000587696

Datum
01-11-2023

Opgesteld door

Samengewerkt met
CZW, ADS, Stuurgroep OW

Bijlage(n)
5

Aanleiding

Door de Eerste Kamer is op diverse momenten aangegeven dat het van belang is om goed zicht te houden op de werking van de Omgevingswet (Ow) nadat deze op 1 januari 2024 van kracht is geworden. Er zijn dan ook verschillende toezeggingen gedaan aan de Eerste Kamer over de inrichting van een stelsel van monitoring en evaluatie rond de Ow.

Geadviseerd besluit

Akkoord met aanbieding aan beide kamers van het plan van aanpak Monitor Werking Ow, het plan van aanpak van de Evaluatie Ow (EcO), het advies van de EcO over de monitor Werking Ow en akkoord met het informeren van de kamers over de instelling van een regeringscommissaris Ow door ondertekening van bijgaande brieven.

Kern

- Voorliggen het plan van aanpak Monitor Werking Ow en het advies van de onafhankelijke EcO over dit plan van aanpak en het plan van aanpak van de evaluatie van de Ow zoals opgesteld door de EcO. De EcO heeft haar plan van aanpak op 30 oktober jl. aan u aangeboden. Met bijgaande brieven en bijlagen informeert u beide kamers over de beide plannen van aanpak en de aanstelling van de regeringscommissaris.
- Door de inrichting en uitvoering van de monitoring wordt invulling gegeven aan de toezeggingen TO2887 en TO2857 aangaande het informeren van de kamer over de inrichting van de jaarlijkse monitoring, TO2862 en TO2863 aangaande de monitoring van ontwikkelingen op het gebied van participatie en de kwaliteit van het participatieve proces en onderdelen van TO2863 aangaande het evalueren van het risico op regelreflex met betrekking tot de monitoring van de benutting van afwegingsruimte.

Toelichting

Onze referentie
2023-0000587696

Datum
19 september 2023

Plan van aanpak Monitor Werking Omgevingswet

- Voorligt het Plan van Aanpak van de Monitor Werking Ow (bijlage 1). Deze monitor richt zich op de werking van het stelsel van de Ow. Daarbij wordt gekeken in hoeverre de verbeterdoelen van de Ow worden gerealiseerd en in hoeverre overheden zijn toegerust op de uitvoering. De monitor richt zich hierbij expliciet op de vernieuwende onderdelen van de Ow;
- Dit plan van aanpak is interdepartementaal besproken en akkoord bevonden in de stuurgroep Omgevingsrecht;
- De resultaten van de monitor zullen de basis vormen voor een jaarlijkse rapportage aan de Eerste Kamer over de werking van de wet. De EcO zal vervolgens jaarlijks reflecteren op de bevindingen van de monitor;
- De EcO heeft op verzoek een advies opgesteld over de opzet van de monitor (bijlage 3) en adviseert per saldo positief hierover. De commissie vraagt daarbij wel aandacht voor de beschikbaarheid van de kwantitatieve informatie afkomstig uit het Digitaal Stelsel Ow (DSO). Voor de meerderheid van de indicatoren zal echter vanaf 2023 of 2024 de informatie uit het DSO jaarlijks beschikbaar komen;
- De monitor is opgezet vanuit de stelselverantwoordelijkheid van de minister van BZK. De koepels (Vereniging Nederlandse Gemeenten, Interprovinciaal Overleg en Unie van Waterschappen) zijn gevraagd deel te nemen in de begeleidingscommissie bij de monitor. De koepels erkennen de verantwoordelijkheid van BZK maar hechten aan een nauwe betrokkenheid.. Hierover wordt nog met de koepels overlegd;
- De koepels hebben met name vrees voor een te hoge werklast voor hun leden. In het plan van aanpak wordt hieraan tegemoetgekomen door niet te werken met generieke enquêtes en uitvragen maar te werken met informatie uit het DSO, tekstanalyse en casestudies en door uitbesteding van werkzaamheden aan adviesbureaus;
- Door de inrichting en uitvoering van deze monitoring wordt invulling gegeven aan de toezeggingen TO2887 en TO2857 aangaande het informeren van de kamer over de inrichting van de jaarlijkse monitoring, TO2862 en TO2863 aangaande de monitoring van ontwikkelingen op het gebied van participatie en de kwaliteit van het participatieve proces en onderdelen van TO2863 aangaande het evalueren van het risico op regelreflex met betrekking tot de monitoring van de benutting van afwegingsruimte;
- Een aantal toezeggingen met betrekking tot de monitoring van de Ow zullen nader worden uitgewerkt in meer verdiepende onderzoeken. Dit betreft onderwerpen die vooral eenmalig een goede analyse vragen en waarbij jaarlijkse meting alleen onvoldoende inzicht geeft. Voorbeelden hiervan zijn kostenverhaal en een nadere analyse van de balans tussen beschermen en benutten. Over deze aanvullende onderzoekagenda zullen we de kamers op apart informeren.

Plan van aanpak Evaluatie Ow

- In artikel 23.9 van de Ow staat dat deze wet elke vijf jaar wordt geëvalueerd op de doeltreffendheid en de effecten van deze wet in de praktijk. In aanvulling daarop hebben leden van de Eerste Kamer in juni 2020 bij Motie-Rietkerk c.s. gevraagd om de evaluatie niet te beperken tot een rapportage binnen vijf jaar en 10 jaar, maar om jaarlijkse rapportages uit te brengen over de uitvoering van de wet;

- In december 2022 is daarom de EcO ingesteld en zijn de leden van de commissie benoemd. De EcO heeft tot taken gekregen om te reflecteren op de opzet van de Monitor Werking Ow, te reflecteren op de jaarlijkse monitoringsrapportages en vorm te geven aan de feitelijke wetsevaluatie binnen vijf jaar;
- In het voorliggende plan van aanpak geeft de commissie aan op welke wijze ze invulling wil geven aan haar drie taken. Hiermee wordt ook een nadere invulling gegeven aan toezegging TO2849 aangaande de instelling van een onafhankelijke evaluatiecommissie en een jaarlijkse rapportage;
- De commissie heeft in haar opzet gekozen voor een goede aansluiting bij de structuur van bestaande monitors en de heersende praktijk ten aanzien van beleidsevaluatie;
- Tijdens het debat met de Eerste Kamer op 24 oktober jl. heeft u toegezegd de evaluatiecommissie te vragen om een onafhankelijke blik te werpen op de tweede voortgangsrapportage Ow in 2024. Daarbij is een aandachtspunt dat de evaluatiecommissie Omgevingswet bedoeld en geëquipeerd is om te kijken naar de werking van het stelsel en niet naar de uitvoeringsaspecten van de invoering. Momenteel zijn wij in overleg met de Evaluatiecommissie Omgevingswet over wat zij kan betekenen.
- Op 28 november a.s. heeft u een kennismakingsgesprek met de evaluatiecommissie waarbij het plan van aanpak door de commissie zal worden toegelicht.

Onze referentie
2023-0000587696

Datum
19 september 2023

Politieke context

Het plan van Aanpak Monitor Ow is besproken in de interdepartementale stuurgroep Omgevingsrecht en daar akkoord bevonden.

Financiële/juridische overwegingen

De kosten van de Monitor Werking Ow en de kosten van de evaluatie Ow zijn belegd bij BZK. De jaarlijkse kosten van de evaluatiecommissie zijn begroot op 373.000 euro vaste lasten (gedekt) en 410.000 onderzoekskosten. De kosten van de monitor Werking Ow zijn begroot op 200.000 per jaar.

Krachtenveld/ Uitvoering

Vanuit de koepels (Vereniging Nederlandse Gemeenten, Interprovinciaal Overleg en Unie van Waterschappen) wordt een voorbehoud gemaakt met betrekking tot de uitvoerbaarheid van de monitor Werking Ow met als vrees een te hoge werklust voor hun leden.

Communicatie

De evaluatiecommissie Ow zal een algemeen, feitelijk persbericht versturen, nadat het plan van aanpak Evaluatie aan de kamers is verzonden. Over de benoeming van de Regeringscommissaris Ow is op 3 november jl. een nieuwsbericht door BZK gepubliceerd.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Naam opsteller (groene tekst)

Motivering

In de openbaar gemaakte versie van deze nota zijn alle persoonsgegevens van ambtenaren geanonimiseerd.

Onze referentie
2023-0000587696

Datum
19 september 2023

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Informatie
1	Aanbiedingsbrief EK Monitor Werking Ow	
2	Aanbiedingsbrief EK Monitor Werking Ow	
3	Bijlage 1 Plan van Aanpak Monitor Werking Ow	
4	Bijlage 2 Plan van Aanpak evaluatie Ow	
5	Bijlage 3 Advies over het Plan van Aanpak Monitor Werking Ow	